

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

КОВАЛЬЧУК ЯНА ЛЕОНІДІВНА

УДК 351.741:004:005.52

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ
ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ
ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ**

12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

**Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата
юридичних наук**

Київ – 2024

Дисертацією є рукопис

Робота виконана в Науково-дослідному інституті публічного права

Науковий керівник

доктор юридичних наук, старший дослідник

Щупаківський Роман Володимирович,

Науково-дослідний інститут публічного права,
старший науковий співробітник

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, професор

Сорока Лариса Володимирівна,

Громадська організація «Інформаційно-аналітичний центр
«Сучасне аерокосмічне право»»,

голова

кандидат юридичних наук, доцент

Сокурєнко Олена Анатоліївна,

Центральноукраїнський державний університет імені В. Винниченка,
доцент кафедри права та правоохоронної діяльності

Захист відбудеться «27» грудня 2024 року об 11⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.503.01 Науково-дослідного інституту публічного права за адресою: 03037, м. Київ, проспект Повітряних Сил, 31

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Науково-дослідного інституту публічного права за адресою: 03035, м. Київ, вул. Георгія Кірпи, 2А

Автореферат розісланий «25» листопада 2024 року

Учений секретар

спеціалізованої вченої ради

К. М. Куркова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. Загальновідомим є той факт, що інформація відіграє ключову роль у процесі забезпечення ефективної діяльності органів влади, зокрема Національної поліції України. На сьогодні поєднання інформаційної діяльності з аналітичною є функціональною необхідністю, адже дозволяє досягти бажаних результатів з найменшими ресурсними затратами, зняти зайве навантаження з вузькопрофільних спеціалістів, а також організувати процеси адміністративно-сервісної діяльності більш ефективно. Це особливо важливо для органів поліції, які зобов'язані оперативно реагувати на злочинність, запобігати її виявам, вести розслідування, виявляти злочинців і правопорушників, реалізовувати превентивні заходи та підтримувати громадський порядок.

Причому інформаційно-аналітичне забезпечення органів поліції дозволяє не лише збирати та аналізувати дані, а й прогнозувати тенденції злочинності, приймати оперативні рішення. Тому в організаційному аспекті функції інформаційно-аналітичного забезпечення реалізуються всіма органами Національної поліції.

Однак у контексті вивчення порушеного питання наявна певна дискусія, зокрема стосовно уповноваження на реалізацію цього завдання спеціалізованих підрозділів Національної поліції України, які мають забезпечити безперервний процес аналізу, оцінки та використання інформації для прийняття стратегічних і тактичних рішень. За сучасних умов їхня організаційна структура сприймається як реформаційна, адже це – новітній заміник старих штабних підрозділів органів внутрішніх справ.

Попри те, що оптимізаційні зміни мають позитивний ефект, наявна в Україні система інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України донині залишається недосконалою і такою, що потребує системного підходу в частині методологічного супроводу та правового регулювання. Регламентація зазначених відносин необхідна для здійснення єдиної, скоординованої державної політики в зазначеній сфері, спрямованої на підвищення ефективності прийнятих поліцейських рішень.

Зв'язок теми дисертації із сучасними дослідженнями. Науковий інтерес до тематики інформаційно-аналітичного забезпечення окремих юридико-правових явищ загалом є досить високим. Серед праць науковців слід виокремити, наприклад, дисертаційне дослідження О. Нестеренка, який вивчав методологію побудови автоматизованих систем інформаційно-аналітичного забезпечення адміністративного управління (Київ, 2020); К. Белікової, яка визначила теоретико-методологічні засади функціонування та розвитку системи інформаційно-аналітичного забезпечення цивільного захисту України (Київ, 2021); В. Соколова, який досліджував інституалізацію аналітичної діяльності в системі забезпечення національної безпеки на основі застосування зарубіжного та вітчизняного досвіду (Київ, 2021); Р. Бакуменка, що вивчав особливості розвитку професійної компетентності офіцерів інформаційно-аналітичного забезпечення в системі післядипломної освіти (Київ, 2021); С. Чернецького, який схарактеризував інформаційно-комунікаційне забезпечення сталого демократичного врядування в Україні (Київ, 2023); Т. Мельник, яка описала інформаційно-аналітичне

забезпечення публічного управління регіональним розвитком (Київ, 2023). Варті уваги праці В. Анохіна (Київ, 2021) та А. Царука (Хмельницький, 2021), адже вчені присвятили свої наукові пошуки безпосередньо вивченню проблематики адміністративно-правового забезпечення інформаційно-аналітичної роботи обраних для аналізу суб'єктів публічного адміністрування – державної податкової та прикордонної служб України.

У контексті досліджуваних питань особливе значення мають праці С. Васюк, оскільки вчена схарактеризувала адміністративно-правовий статус підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України (Львів, 2023), а також Є. Нікуліна, який загалом визначив особливості адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки Національної поліції України (Київ, 2021). Крім того, джерельною базою для цього дослідження слугували наукові напрацювання таких учених, як В. Авер'янов, О. Батраченко, О. Бодак, І. Бойко, В. Бондар, С. Братель, В. Варенко, Ю. Гаруст, Є. Гетьман, Л. Гула, С. Денисюк, О. Джафарова, О. Дніпров, Ю. Доліновський, Є. Дуліба, В. Євтушок, С. Єсімов, В. Єфтеній, М. Жерновий, Т. Жук, В. Зуб, М. Кікалішвілі, О. Кобзар, А. Коваленко, М. Ковалів, Я. Когут, Т. Козловська, В. Кочин, В. Крайній, Є. Крапівін, І. Краснобрижій, В. Кудінов, В. Курило, І. Курило, К. Куркова, Д. Ластович, В. Литвинов, Є. Лук'янчиков, В. Лучик, В. Малахов, А. Манжула, Л. Миськів, Р. Молчанов, М. Небеська, В. Негодченко, Д. Овсянюк, В. Оксін, О. Остапенко, І. Охріменко, С. Пеньков, В. Петрик, Я. Посохова, С. Прокопов, В. Пчолкін, В. Регульський, Е. Рижков, Ю. Саричев, В. Сенік, Р. Сербин, П. Сніцаренко, Є. Соболь, О. Сокурєнко, Л. Сорока, А. Фоменко, В. Халеп, А. Чубенко, Р. Шаповал, А. Шерстюк, К. Шкарупа, В. Школьніков, Г. Шорохова, Р. Щупаківський та багато інших.

З огляду на те, що в роботах зазначених авторів проблематика інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України висвітлена недостатньо, існує цілком обґрунтована потреба у вивченні її сутності, змісту й особливостей.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження відповідає основним положенням Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, ратифікованої Законом України від 16 вересня 2014 року № 1678-VII; Концепції розвитку електронного урядування в Україні, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 вересня 2017 року № 649-р, та Плану заходів з її реалізації, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2018 року № 617-р; Стратегії національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020; Концепції забезпечення національної системи стійкості, затвердженої Указом Президента України від 27 вересня 2021 року № 479/2021, та Плану заходів з її реалізації, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10 листопада 2023 року № 1025-р; Стратегії здійснення цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації системи управління державними фінансами на період до 2025 року та Плану заходів щодо її реалізації, схвалених та затверджених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 року № 1467-р; Стратегії інформаційної безпеки, затвердженої Указом

Президента України від 28 грудня 2021 року № 685/2021, та Плану заходів з її реалізації на період до 2025 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 березня 2023 року № 272-р; Стратегії забезпечення державної безпеки, затвердженої Указом Президента України від 16 лютого 2022 року № 56/2022, та Плану заходів з її реалізації, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 квітня 2023 року № 328-р; Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки, схваленого Указом Президента України від 11 травня 2023 року № 273/2023, та плану заходів, спрямованих на його виконання, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2024 року № 792-р. Дисертацію виконано відповідно до плану науково-дослідних робіт Науково-дослідного інституту публічного права «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0120U105390).

Мета і завдання дослідження. *Мета* роботи полягає в розробленні підходів до визначення сутності, змісту й особливостей здійснення інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України, виявленні проблемних аспектів його організаційної складової та формуванні практичних рекомендацій щодо їхнього вирішення.

Для досягнення поставленої мети в дисертації потрібно виконати такі *завдання*:

- схарактеризувати інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів поліції як об'єкт адміністративно-правового дослідження;
- окреслити значення, принципи й особливості інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України;
- визначити завдання та функції підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування органів Національної поліції України;
- з'ясувати правові засади інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України та виокремити місце серед них адміністративно-правового регулювання;
- розкрити зміст адміністративно-правового регулювання діяльності з моніторингу оперативної обстановки й аналізу ефективності поліцейської діяльності на території обслуговування;
- проаналізувати особливості організації діяльності чергових частин, ситуаційних центрів/відділів, підрозділів «102» органів поліції;
- виявити особливості організації діяльності з прийому повідомлень про кримінальні, адміністративні правопорушення або події за скороченим номером екстреної допомоги поліції «102» та оперативного реагування на них;
- дослідити зарубіжний досвід здійснення інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів поліції та опрацювати можливості його адаптації в діяльність Національної поліції України;
- розробити пропозиції щодо вдосконалення адміністративного законодавства, що регулює особливості інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у процесі інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України.

Предмет дослідження – адміністративно-правові засади інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України.

Методи дослідження. Виконання поставлених у дисертаційному дослідженні завдань потребує комплексного застосування провідних загальнонаукових і спеціальних методів вивчення концептуальних положень цієї проблематики. Так, методи *аналізу* та *синтезу* було використано для розгляду структури й елементів інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України (підрозділ 1.1), розкриття системи завдань і функцій суб'єктів здійснення цієї діяльності (підрозділ 1.3), її правових засад (підрозділ 1.4), деталізації цих процесів в організаційному дискурсі (розділ 2), а також у межах вивчення положень чинного адміністративного законодавства щодо прогалин регулятивного впливу його нормативів (підрозділи 1.4, 3.2, розділ 2).

Формально-логічний метод уможливив визначення принципів і значення такого забезпечення (підрозділ 1.2), місця адміністративно-правового регулювання серед інших правових засад організації його здійснення (підрозділ 1.4). Методи *індукції* та *дедукції* використано на всіх етапах дисертаційного дослідження для узагальнення виявлених особливостей і формування авторських висновків (розділи 1–3). За сприяння методів *порівняння* та *аналогії* вдалося розкрити позитивні практики здійснення інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів поліції за кордоном та опрацювати можливості їх адаптації в діяльність Національної поліції України (розділ 3).

Організаційно-правовий метод застосовано як для з'ясування адміністративно-правової природи об'єкта дослідження (підрозділ 1.1), так й аналізу нормативного матеріалу та практики діяльності органів і підрозділів Національної поліції України (розділ 2). *Структурно-функціональний* метод дав змогу схарактеризувати місце інформаційно-аналітичного забезпечення в системі діяльності органів поліції (підрозділ 1.1), особливості та функціональне призначення цього процесу (підрозділ 1.2), а також розкрити його організаційну складову (розділ 2). Водночас *теоретико-прогностичний* метод сприяв обґрунтуванню можливості запозичення зарубіжного досвіду та формулюванню авторських пропозицій щодо вдосконалення адміністративного законодавства, що регулює особливості інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є одним з перших монографічних досліджень у науці адміністративного права, у якому визначено та схарактеризовано перспективи і стан розвитку адміністративно-правових засад інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України. За результатами проведеного аналізу сформульовано наукові положення та висновки, запропоновані особисто здобувачем. Основні з них такі:

вперше:

– встановлено, що зведення значення інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів поліції виключно до його безпосереднього функціонального

наповнення (тобто характеристики як «обслуговуючого» процесу, покликано покращити реалізацію поліцейських функцій) є невиправданим, адже інформаційно-аналітичні матеріали можуть бути призначені також для інформування зацікавлених органів державної влади, громадськості про хід реалізованих заходів і фактичний стан публічної безпеки, готовність правоохоронних сил протистояти викликам та загрозам безпекового середовища, компетентність і ресурсу забезпеченість уповноважених суб'єктів тощо, що не лише підвищує рівень довіри до поліцейської діяльності, забезпечуючи її прозорість та відкритість, а й стимулює: 1) конкретного працівника до підвищення рівня своєї професійності та вміння адаптуватися до мінливих факторів «стабільності»; 2) громадян – брати більш активну участь у заходах з підтримання правопорядку; 3) суб'єктів державної влади – взаємодіяти задля ефективного та комплексного реагування на виклики й загрози, що виникають у сфері державотворення;

– запропоновано оперативне реагування на повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події за скороченим номером екстреної допомоги поліції «102» розглядати під кутом зору подвійного дискурсу, де перший репрезентує комунікативний аспект, який зосереджений на технічній складовій (прийом, обробка інформації, координація подальших дій щодо вжиття відповідних заходів), а інший – функціональний, що об'єктивує поєднання зусиль суб'єктів організації невідкладного прибуття поліції на місце події з метою виконання функцій останньої;

удосконалено:

– наукову думку в контексті можливості розкриття функцій підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування органів Національної поліції України з позиції подвійного підходу, адже, з одного боку, це – система однорідних дій, обумовлених необхідністю здійснення інформаційно-аналітичної функції поліції (технічний аспект), а з іншого – комплексна діяльність міждисциплінарного характеру, що передбачає виконання поточних і майбутніх завдань, пов'язаних із реалізацією всіх поліцейських функцій (стратегічно-управлінський аспект);

– теоретичне осмислення категорії «правові засади» в контексті здійснення інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України як явища правової дійсності, що об'єктивує параметри, за якими відбувається адміністративно-правове регулювання процедур його реалізації;

– концептуальні підходи, спрямовані на вдосконалення адміністративного законодавства, що регулює особливості інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України шляхом обґрунтування необхідності внесення змін і доповнень до: 1) Закону України «Про Національну поліцію» (статтю 11 доповнити частиною 5; змінити виклад положень частини 2 статті 86); 2) Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України (змінити виклад положень пункту 6 розділу III «Організація роботи підрозділів ГУНП та їх посадових осіб, уповноважених на приймання і реєстрацію заяв і повідомлень про правопорушення або події та реагування на них»); 3) Типового положення про

управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві (змінити виклад положень пункту 2 частини 2 розділу III «Функції УОАЗОР»);

отримали подальший розвиток:

– ідентифікаційні характеристики терміна «інформаційно-аналітичне забезпечення» в контексті діяльності органів поліції, що детермінують його сутність через призму функціональних складових, які в єдності репрезентують його належність до адміністративно-правової галузі наукових знань;

– науково обґрунтовані припущення щодо необхідності вдосконалення нормативного забезпечення аналізу ефективності поліцейської діяльності на території обслуговування як у процедурному аспекті (існують обмеження для проведення громадського контролю та обговорення), так й аналітичному, що підтверджують результати аналізу відповідного нормативного матеріалу стосовно його актуальності й доцільності;

– узагальнення, згідно з яким система адміністративно-правових засад організації діяльності чергових частин, ситуаційних центрів/відділів, підрозділів «102» органів поліції загалом є сформованою, практично реалізованою та достатньою, проте донині чимало питань залишаються відкритими, особливо в контексті забезпечення балансу між суспільним і приватним інтересом, а також інтеграцією нових технологій до процедур оперативного управління;

– пропозиції щодо необхідності адаптації зарубіжного досвіду здійснення інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів поліції в діяльність Національної поліції України, що об'єктивують актуальність впровадження сучасних аналітичних платформ, інтеграції інформаційних систем і підвищення рівня кваліфікації поліцейських у сфері інформаційної аналітики.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що сформульовані й аргументовані в дисертаційному дослідженні висновки, теоретичні положення та конкретні пропозиції використовуються та можуть бути використані у:

– *науково-дослідній сфері* – для подальшого наукового вивчення теоретико-методологічних проблем науки адміністративного права (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права);

– *освітньому процесі* – під час розроблення та викладання навчальних дисциплін «Адміністративне право та процес: доктринальні та практичні проблеми» (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права);

– *практичній діяльності* – для вдосконалення чинного адміністративного законодавства, що регулює особливості інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України.

Апробація матеріалів дисертації. Підсумки розроблення проблеми загалом, окремі її аспекти, одержані узагальнення та висновки оприлюднено на трьох міжнародних науково-практичних конференціях: «Актуальні питання та проблеми правового регулювання суспільних відносин» (м. Дніпро, 6–7 березня 2020 р.), «Пріоритетні напрями розвитку юридичної науки в умовах сьогодення» (м. Київ, 13–14 березня 2023 р.), «Реформування українського законодавства: проблемні питання та шляхи їх вирішення» (м. Київ, 7–8 лютого 2024 р.).

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, що містять дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 232 сторінки. Робота містить список використаних джерел з 256 найменувань на 32 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми дисертації; зазначено про зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження; розкрито наукову новизну, теоретичне та практичне значення отриманих результатів; наведено дані про апробацію результатів дослідження; структуру й обсяг дисертації.

Розділ 1 «Теоретико-правова характеристика інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України» складається з чотирьох підрозділів, у яких розкрито особливості наукового та законодавчого розуміння означеної діяльності, її правовий базис та інституційну складову.

У *підрозділі 1.1 «Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів поліції як об'єкт адміністративно-правового дослідження»* визначено юридичну природу цієї діяльності в контексті адміністративно-правових аспектів.

Констатовано, що інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів поліції не існує ізольовано від механізмів горизонтальної та вертикальної комунікації (співпраці) та координації, адже кожна ланка цієї системи (підготовки інформаційно-аналітичного продукту різнорідного характеру) виконує чітко визначену задачу. Забезпечення її здійснення умовно розподілено на два рівні: 1) внутрішній, що репрезентує «обслуговування», яке здійснюється власними силами поліції; 2) зовнішній, тобто обов'язок ієрархічно вищих суб'єктів створити умови для його належного здійснення. У контексті останнього йдеться про те, що уповноважені на цю діяльність суб'єкти поліції мають бути належно забезпечені необхідними ресурсами, інфраструктурою, технологіями та правовою базою (зокрема з точки зору наявності механізмів координації, взаємодії та співпраці між різними зацікавленими сторонами) для ефективного виконання своїх функціональних обов'язків.

Зазначено, що інформаційно-аналітичне забезпечення в органах поліції має організаційний характер функціональності, що розкривається через дуальну змістову інтерпретацію, де одна його складова є суто супровідною в контексті виконання поліцейських функцій, що забезпечує оперативність та ефективність реагування на події та розв'язання проблем у сфері правопорядку, а інша – репрезентує складний процес аналізу, оцінки й використання інформації для прийняття стратегічних і тактичних рішень. Тому для того, щоб інформаційно-аналітичні матеріали були максимально корисними в контексті ефективної реалізації функцій органів поліції, необхідно забезпечити, з одного боку, належний рівень обробки й аналізу інформації, стандартизовані методики збору даних, процедури перевірки їхньої достовірності та об'єктивності тощо, а з іншого – визначити суб'єктів їхньої підготовки, надати відповідні ресурси, а також

сформувати коло кінцевих споживачів такої продукції та способи її застосування в практико-реалізаційному контексті.

Підрозділ 1.2 «Значення, принципи та особливості інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України» присвячений розкриттю сутності й ролі аналізованої діяльності в системі виконання органами поліції своїх функцій.

Доведено, що значення інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України є: по-перше, функціональним, адже воно відіграє оперативну та стратегічно-аналітичну роль у механізмах реалізації правоохоронних функцій; по-друге, соціальним, оскільки це також спосіб спілкування із зацікавленими суб'єктами, засіб підвищення ефективності й легітимності діяльності правоохоронної системи загалом.

Визначено, що особливості інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України найбільш чітко окреслюються через реалізацію його принципів. Зазначені принципи запропоновано класифікувати за видами на: загальноправові, галузеві та спеціальні. Спеціальними принципами інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України визнано систему фундаментальних правил, що слугують основою створення належних умов для розвитку інформаційно-аналітичного середовища, здатного сприяти реалізації органами поліції своїх функцій. До таких принципів віднесено, наприклад: цілеспрямованість інформаційно-аналітичного забезпечення, актуальність, активність, достовірність даних для аналітичної роботи, повнота наявної інформації, альтернативність функціонування інформаційно-аналітичного забезпечення, обґрунтованість результатів за підсумками обробки масивів інформації, системність організації інформаційно-аналітичного забезпечення, своєчасність представлення результатів інформаційно-аналітичної роботи, ініціативність, об'єктивність, безперервність і гнучкість.

Підтримано наукову думку стосовно того, що підґрунтям кожного принципу є певна ідея як репрезентація його генетичного аспекту. У контексті інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України такими визнано: комплексність, сервісність, цільове спрямування інформаційно-аналітичного продукту, єдність, колективність, відповідність, визначення типу інформаційно-аналітичного забезпечення, оперативність, достатність, організаційна стабільність, дотримання балансу інтересів, реалізованість, оптимальність, процедурність.

У підрозділі 1.3 «Завдання та функції підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування органів Національної поліції України» висвітлено зміст заявлених питань.

Встановлено, що інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності поліції є сферою відання підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування органів Національної поліції України, що створені на центральному (Департамент організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України) та регіональному (управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та

м. Севастополі, областях, м. Києві) рівнях. З'ясовано, що розбіжність між цими суб'єктами полягає в їхньому функціональному призначенні (у співвідношенні «загальне – конкретне»), що репрезентує також наявність між ними ієрархічних відносин.

Зауважено, що законодавчо визначені завдання більше схожі на функціональні напрями діяльності досліджуваних суб'єктів і межі сфер відання, ніж на відповідні завдання. Запропоновано в науковому дискурсі їхні завдання узагальнено представити у вигляді таких дій: 1) систематичний збір інформації про: а) події, що відбуваються, включаючи злочини, порушення громадського порядку, аварії та інші надзвичайні ситуації; б) процеси та події, що відбуваються в системі органів Національної поліції загалом та в межах діяльності конкретних із них; 2) аналіз інформації (визначення тенденцій, патернів і потенційних загроз); 3) оцінка ризиків і виявлення пріоритетів (на рівні соціального призначення – встановлення областей/регіонів, які характеризуються підвищеним ризиком і потребують негайного реагування поліцейських сил або ж визначення векторів для подальшого втручання; на рівні організації – ідентифікація чинників, які впливають на діяльність Національної поліції України); 4) планування дій, розроблення стратегій та тактик відповідного реагування на виявлені проблеми та загрози; 5) координація та управління діяльністю для забезпечення ефективного впровадження запланованих заходів і досягнення стратегічних цілей органів Національної поліції; 6) виявлення змін та переоцінка у зв'язку з цим стратегій і тактик.

На підставі результатів аналізу положень наказів Міністерства внутрішніх справ України від 22 січня 2016 року № 39 та Національної поліції України від 27 листопада 2015 року № 126 функції аналізованих суб'єктів умовно зведено до таких: 1) моніторингова; 2) аналітично-планова; 3) організаційно-забезпечувальна; 4) методично-забезпечувальна; 5) контрольна-наглядова; 6) координаційна.

Підрозділ 1.4 «Правові засади інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України та місце серед них адміністративно-правового регулювання» присвячено аналізу нормативних джерел щодо виявлення системи правових засад, які репрезентують базові та спеціальні характеристики належного здійснення вказаної діяльності, визначають основні напрями її адміністративно-правового регулювання.

Констатовано, що нормативна об'єктивізація правових засад інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України виявляється в низці міжнародних і національних актів. У контексті першої категорії актів ідеться, наприклад, про Кодекс поведінки для посадових осіб правоохоронних органів або Декларацію принципів «Побудова інформаційного суспільства – глобальне завдання у новому тисячолітті». Щодо національних актів уточнено, що вони є: 1) базовими (Конституція України, закони України (наприклад, «Про інформацію», «Про Національну поліцію», «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах» тощо), постанови Кабінету Міністрів (наприклад, «Про затвердження Положення про Національну поліцію», «Про затвердження Положення про єдину інформаційну систему Міністерства внутрішніх справ та переліку пріоритетних електронних інформаційних ресурсів її суб'єктів»), укази Президента України (наприклад, Стратегія інформаційної безпеки));

2) спеціальними (накази Міністерства внутрішніх справ України (наприклад, «Про затвердження Типового положення про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві»), накази Національної поліції України (наприклад, «Про затвердження Положення про Департамент організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України»), спільні акти регулювання (наприклад, «Порядок електронної інформаційної взаємодії Офісу Генерального прокурора та Міністерства внутрішніх справ України»), акти інших суб'єктів владних повноважень (наприклад, «Порядок взаємодії Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку, з Національною поліцією України»)).

Встановлено, що ці акти містять принципи, правила, стандарти, цінності, ідеї, вектори розвитку тощо, які мають бути реалізованими у сфері збору, аналізу та використання інформації для забезпечення ефективності й легітимності поліцейської діяльності. Вони також визначають права та обов'язки учасників цих процесів, механізми контролю за їх виконанням. У зв'язку з цим висунуто припущення, що в системі правових засад інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України відведено специфічне та самостійне місце такому правовому явищу, як адміністративно-правове регулювання, адже держава в особі відповідних суб'єктів не лише формує нормативно-правові документи, а й забезпечує їхнє практичне виконання.

Запропоновано адміністративно-правовим регулюванням інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції вважати систему зовнішньо оформлених адміністративних дій, що ґрунтуються на відповідному адміністративному методі та забезпечують регулюючий вплив норм адміністративного права на перебіг сформованих адміністративно-правових відносин у цій сфері.

Розділ 2 «Адміністративно-правове регулювання основних напрямів інформаційно-аналітичного забезпечення органів Національної поліції України» складається з трьох підрозділів, у яких висвітлено кореляційний зв'язок між правовими засадами означеної діяльності та практичним виявом регулюючих норм адміністративного права на процеси її здійснення.

У підрозділі 2.1 *«Адміністративно-правове регулювання діяльності з моніторингу оперативної обстановки та аналізу ефективності поліцейської діяльності на території обслуговування»* розкрито зміст порушених питань.

Зауважено, що згідно із законодавчим дискурсом, з одного боку, моніторинг оперативної обстановки й аналіз ефективності поліцейської діяльності є різновидами повноважень поліцейських, а з іншого – функціональним завданням спеціалізованих підрозділів органів поліції.

Розкрито наукову думку в контексті ідентифікації складових правового концепту «моніторинг оперативної обстановки». Виявлено, що в наукових джерелах поряд з терміном «оперативна обстановка» застосовують також категорію «кримінологічна обстановка». Констатовано, що ці поняття схожі, але не тотожні. Визначено, що оперативна обстановка є ширшим поняттям порівняно з терміном

«криміногенна обстановка», адже охоплює інформацію не лише про злочинність, а й про наявність чи відсутність будь-яких загроз громадському порядку та безпеці.

Моніторинг оперативної обстановки органами поліції визначено як систему постійного спостереження та аналізу на певній території/об'єкті щодо стану вчинюваних правопорушень, існування надзвичайних подій та наявних сил і засобів для їх припинення чи подолання з метою своєчасного реагування на динаміку їхнього розвитку на підставі отриманої інформації.

З'ясовано, що аналіз ефективності поліцейської діяльності на території обслуговування включає оцінку різних аспектів роботи поліції з метою з'ясування їхнього впливу на безпеку та порядок на цій території. Визначено, що основні елементи цього аналізу можуть включати: 1) оцінку змін кількості та структури правопорушень на території обслуговування, зокрема аналіз типів правопорушень, частота вчинення та їх розподіл за різними категоріями; 2) оцінку швидкості й ефективності реагування поліції на вчинені правопорушення, зокрема і час реакції на виклики, результативність розслідування та розкриття правопорушень; 3) оцінку рівня загальної безпеки та публічного порядку на території (аналіз інцидентів громадського порядку, реакцію поліції на них та сприйняття громадськістю підвищення рівня безпеки); 4) оцінку активності громадян у співпраці з поліцією, включно з поданням повідомлень про інциденти/правопорушення, співробітництвом у розв'язанні проблем безпеки та участь у профілактичних заходах; 5) оцінку ефективності профілактичних заходів і програм, спрямованих на попередження злочинності й підвищення рівня безпеки; 6) оцінку рівня задоволення громадян поліцейськими послугами та сприйняттям їх роботи, зокрема опитування та зворотний зв'язок від громадськості.

Підрозділ 2.2 «Адміністративно-праві засади організації діяльності чергових частин, ситуаційних центрів/відділів, підрозділів «102» органів поліції» висвітлює особливості функціонування зазначених підрозділів у системі органів поліції.

Висунуто припущення, що адміністративно-правові засади є результатом адміністративно-правового регулювання, що об'єктивуються через адміністративно-правові норми, які встановлюють правила функціонування діяльності чергових частин, ситуаційних центрів/відділів, підрозділів «102» органів поліції.

Зауважено, що адміністративно-правові засади організації діяльності чергових частин, ситуаційних центрів/відділів, підрозділів «102» органів поліції містяться як у спеціалізованих актах, наприклад, Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України, так і в інших актах законодавства, які характеризують цільовий, компетенційний та організаційно-структурний блок їхнього адміністративно-правового статусу.

Виявлено, що в контексті діяльності чергових частин, ситуаційних центрів/відділів, підрозділів «102» органів поліції основним принципом її реалізації є оперативність реагування, яке поєднується з оперативним інформуванням, формуючи єдину концепцію оперативної взаємодії. Такий підхід передбачає, що оперативне інформування стає невід'ємною частиною реагування на події. Оперативну взаємодію визначено як процес, що включає швидкий обмін інформацією та негайне прийняття відповідних заходів для розв'язання проблеми. Це поняття інтегрує обидва аспекти, наголошуючи на важливості швидкості не

лише в зборі та передачі інформації, а й у відповідному реагуванні на отриману інформацію.

Зазначено, що підрозділи «102» органів поліції слугує сполучною ланкою між поліцією та громадянами; вони, як і чергова частина, є первинним елементом механізму комунікації, що забезпечують обробку та використання отриманої інформації. Своєю чергою, ситуаційні центри необхідні для опрацювання масивів інформації, що надходять від чергових частин, підрозділів «102» та інших джерел, щоб забезпечити належну оперативну взаємодію між відповідними підрозділами.

Встановлено, що на кожен чергову частину відводиться спеціально облаштоване приміщення, виділяється вогнепальна зброя та спеціальні засоби, засоби індивідуального захисту та зв'язку, службовий транспорт, а також різні технічні пристрої та обладнання, що дають змогу належно виконувати поставлені завдання та функції. Крім того, усі приміщення чергових частин, ситуаційних центрів/відділів, служби «102» та фронт-офісів обладнані системою відеоспостереження.

У підрозділі 2.3 *«Організація діяльності з прийому повідомлень про кримінальні, адміністративні правопорушення або події за скороченим номером екстреної допомоги поліції «102» та оперативного реагування на них»* розглянуто ключові аспекти функціонування системи «102» як основного каналу комунікації між громадянами й органами поліції.

Визначено, що екстрена допомога поліції – це система заходів, спрямованих на негайне реагування на повідомлення про кримінальні правопорушення, адміністративні правопорушення та події, що становлять загрозу для осіб, які звернулися до правоохоронного органу. Вона ґрунтується на таких ключових принципах: 1) негайність; 2) доступність; 3) безкоштовність; 4) професіоналізм; 5) централізованість. Констатовано, що ці принципи гарантують, що кожен громадянин України може отримати швидко, кваліфіковану та безкоштовну допомогу поліції в будь-якій ситуації на всій території країни.

Обґрунтовано, що екстрена допомога поліції виконує такі функції: прийом повідомлень про події; направлення на місце події груп реагування патрульної поліції; надання допомоги особам, які потерпають від лиха; забезпечення публічної безпеки; охорона громадського порядку.

З'ясовано, що організація діяльності з прийому повідомлень про кримінальні, адміністративні правопорушення або події за скороченим номером екстреної допомоги поліції «102» забезпечена відомчим спеціалізованим актом процедурного характеру, що врегульовує здійснення службово-оперативних дій щодо екстреного моніторингу посадовими особами відповідного підрозділу органів поліції.

Аргументовано положення про те, що з моменту отримання звернення громадянина про факт наявності правопорушень розпочинається обчислення строку оперативного інформування, яке здійснюється через застосування всіх можливих засобів зв'язку (телефони, планшетні пристрої тощо). Схарактеризовано алгоритм дій підрозділів, які реагують на повідомлення і заяви про правопорушення після отримання повідомлення чи заяви про вчинення правопорушення.

Запропоновано дії щодо прийому повідомлень про кримінальні, адміністративні правопорушення або події за скороченим номером екстреної

допомоги поліції «102» та оперативне реагування на них розглядати з позиції функціонального обов'язку диспетчера підрозділу «102» в такому алгоритмічному вияві: отримавши від заявника відповідне повідомлення, він оперативно реагує на нього в спосіб: 1) документування отриманих даних; 2) уточнення інформації; 3) передання відомостей до уповноважених суб'єктів задля вжиття відповідних заходів; 4) координації діяльності інших підрозділів поліції, задіяних до процесу реагування на правопорушення чи виниклу подію.

Розділ 3 «Шляхи вдосконалення адміністративно-правового регулювання інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України» складається з двох підрозділів, у яких висвітлено результати компаративістичного аналізу особливостей здійснення інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів поліції, можливість адаптації позитивних практик у діяльність Національної поліції України, а також напрями розвитку адміністративного законодавства в цій сфері.

У підрозділі 3.1 «Зарубіжний досвід здійснення інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів поліції та можливості його адаптації в діяльність Національної поліції України» висвітлено особливості здійснення означеної діяльності окремими країнами та можливість запозичення їхнього досвіду Україною.

Виявлено, що США на постійній основі прагне до вдосконалення різних інструментів для кращого прогнозування вчинення майбутніх злочинів та їх недопущення. Причому громадськість бере активну участь в обговоренні питань і прийнятті рішень щодо того, які інструменти для інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності поліції є належними й доступними для використання. Попри критику з боку правозахисних організацій США, правоохоронні органи, зокрема органи поліції, використовують штучний інтелект як інструмент для інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності поліції для прогнозування злочинів, обробки масивів інформації, складання звітів, розпізнавання облич тощо. Ще один інструмент, який використовують для більш ефективного інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності поліцейських щодо забезпечення громадської безпеки та порядку, – поліцейське відео.

Встановлено, що Німеччина також використовує програмне забезпечення для інтелектуальної поліцейської служби, зокрема у сфері прогнозування. Наразі активно розробляють механізми оптимізації ІТ-архітектури поліції, які підкріплені належним фінансовим забезпеченням. У цій країні функціонує «P20» – проєкт організаційного розвитку, спрямованого на цифрову трансформацію роботи поліції. Основні його постулати зосереджені на: 1) доступності актуальної інформації для кожного співробітника в межах його компетенції; 2) належному захисті даних за допомогою передових технологій; 3) оптимізації процедур використання ресурсів та економії часу. Уточнено, що функціонально цей проєкт передбачає наявність централізованої бази даних, доступ до окремої інформації з якої можуть мати не лише представники поліції, а й інші зацікавлені сторони, однак за потреби і в порядку, визначеному законодавством. Важливо, що ця система є мультидисциплінарною, тобто передбачає можливість надання значної кількості послуг для її користувачів.

Проаналізовано особливості здійснення інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів поліції у Франції, Італії, Латвії, Нідерландах. Констатовано, що в багатьох зарубіжних країнах створено спеціалізовані центри обробки інформації (наприклад, криміналістичні лабораторії або центри моніторингу), що централізують дані з різних джерел (камер спостереження, баз даних, соціальних мереж, телефонних розмов) і дозволяють швидко приймати рішення. Така інтеграція полегшує роботу правоохоронців та сприяє точному прогнозуванню криміногенних ситуацій. Зауважено, що інформаційний обмін через Інтерпол, Європол та інші міжнародні організації є важливою частиною глобальної системи безпеки. Україна може вдосконалити свою участь у цих системах, що сприятиме підвищенню якості аналізу міжнародних загроз. Крім зазначеного, в Україні є нагальна потреба в інтеграції різних баз даних: від реєстрів правопорушень до баз камер відеоспостереження та мобільного зв'язку. Використання європейського досвіду побудови інформаційних хабів може значно поліпшити взаємодію між різними підрозділами поліції та державними установами.

Доведено, що важливою умовою для ефективної адаптації зарубіжного досвіду є навчання поліцейських новим технологіям і методам аналітики. Запозичення програм підготовки, зокрема через міжнародні освітні обміни, може підвищити ефективність роботи українських поліцейських.

У підрозділі 3.2 «Шляхи вдосконалення адміністративного законодавства, що регулює особливості інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України» запропоновано конкретні заходи щодо оптимізації нормативно-правового забезпечення досліджуваних питань.

Обґрунтовано доцільність доповнення статті 11 Закону України «Про Національну поліцію» частиною 5, яку варто викласти в такій редакції:

«Інші показники ефективності діяльності поліції оцінюються на основі єдиної методики її проведення, яка затверджується Кабінетом Міністрів України за поданням Міністерства внутрішніх справ».

Зауважено, що до категорії «інші показники ефективності діяльності поліції» слід відносити основні статистичні показники (час, за який поліція прибуває на місце події після виклику; швидкість обробки звернень громадян до служби «102»; відсоток розкритих злочинів від загальної кількості зареєстрованих; кількість проведених профілактичних заходів та їх результативність; кількість скарг на дії поліції, пов'язані з порушенням прав людини тощо). Оприлюднення такої інформації (не лише як результатів соціологічного опитування думки громадян, а й у вигляді уніфікованого звіту) дасть змогу посилити роль громадського нагляду, що сприятиме ідентифікації проблемних аспектів у роботі поліції, а також надасть можливість громаді формувати власні висновки про стан виконання поліцією своїх зобов'язань на території їхнього обслуговування.

Запропоновано частину 2 статті 86 Закону України «Про Національну поліцію» викласти в такій редакції:

«Щорічний звіт про діяльність поліції та територіальних органів поліції повинен містити аналіз ситуації зі злочинністю в країні чи регіоні відповідно, інформацію про заходи, які вживалися поліцією, та результати цих заходів, інформацію про виконання пріоритетів, поставлених перед поліцією та

територіальними органами поліції відповідними поліцейськими комісіями, а також уніфіковані показники ефективності діяльності органів поліції, включно з інформацією про ключові проблеми та ризики в діяльності органів поліції та заходи, спрямовані на їх вирішення».

Для підвищення професійності операторів запропоновано нормативно визначити їх обов'язок вільно володіти не лише англійською мовою, а й мовою національних меншин (актуально для відповідних територій). Доведено доцільність пункт 6 розділу III «Організація роботи підрозділів ГУНП та їх посадових осіб, уповноважених на приймання і реєстрацію заяв і повідомлень про правопорушення або події та реагування на них» Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України викласти в такій редакції:

«6. Прийняття викликів працівниками підрозділу «102» здійснюється державною мовою, а за бажанням заявника та за наявності в працівника відповідних знань – тією мовою, якою розмовляє заявник. Володіння працівниками підрозділів «102» англійською мовою на рівні B2 є обов'язковим».

Запропоновано в розділі III «Функції УОАЗОР» Типового положення про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві пункт 2 частини 2 викласти в такій редакції:

«2) організація і проведення спільно з підрозділами ГУ, ЗВО зі специфічними умовами навчання, науково-дослідними установами МВС України аналітичних і кримінологічних досліджень з актуальних питань забезпечення публічної безпеки й порядку, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства та держави, протидії злочинності».

ВИСНОВКИ

У **висновках** дисертації представлено результати проведеного комплексного аналізу щодо перспектив і стану розвитку адміністративно-правових засад інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України. Основні з них такі:

1. Доведено, що інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів поліції охоплює комплекс заходів і процесів, спрямованих на збір, обробку, аналіз і використання інформації з метою ефективного управління поліцейськими ресурсами, планування та координації дій. Основні характеристики цього забезпечення включають: 1) збір інформації щодо кримінальної ситуації, порушень громадського порядку, а також статистичних даних щодо діяльності власне поліції; 2) обробку інформації, зокрема її класифікацію, сортування та систематизацію, щоб забезпечити зручний доступ і подальше використання; 3) аналіз даних, який дозволяє виявити закономірності, тенденції та проблеми задля використання отриманих результатів під час формулювання стратегій та прийняття управлінських рішень, розроблення стратегій і тактик дій, планування операцій, а також для внесення пропозицій щодо вдосконалення поліцейської діяльності; 4) моніторинг та

оцінку результатів діяльності органів поліції для визначення ефективності заходів і потреб у подальшому коригуванні; 5) забезпечення доступності й конфіденційності інформації для відповідних користувачів, ураховуючи рівні доступу до такої інформації; 6) співпрацю з іншими правоохоронними органами й державними інституціями для обміну інформацією (зокрема оперативною) та спільного розслідування складних кримінальних справ.

2. Встановлено, що інформаційно-аналітичне забезпечення органів поліції є не лише ланкою механізму реалізації правоохоронних функцій, а й способом спілкування із зацікавленими суб'єктами, засобом підвищення ефективності й легітимності діяльності правоохоронної системи загалом. Виокремлено такі його особливості: 1) дозволяє поліції діяти на випередження та приймати ефективні управлінські рішення на підставі аналітичних висновків; 2) формує цілісну картину оперативної ситуації, пропонує рекомендації або рішення, що відповідають конкретним запитам або ситуаціям; 3) забезпечує інтеграційне управління даними; 4) є допоміжним елементом системи управління ризиками; 5) інформаційно-аналітична система має інтуїтивно зрозумілий і легкий у використанні інтерфейс, що відповідає потребам користувачів у реальному часі; 6) має організований і послідовний характер функціонування, що включає повне регламентування процесів аналізу; 7) мінімізує ризик виникнення упереджених суджень або особистих інтересів виконавців.

3. Розкрито диференційні характеристики завдань і функцій підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування органів Національної поліції України з визначенням їх кореляційного взаємозв'язку. Визначено, що досліджувані завдання є чіткими та конкретними діями або безперервною діяльністю, які впливають з відповідних функцій поліції і які є необхідними для реалізації для досягнення мети їх функціонування. Порівняльний аналіз завдань підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування органів Національної поліції України дозволив встановити, що центральний і регіональний рівень його здійснення є взаємопов'язаними ланками однієї системи забезпечувального процесу, диференціація сфер відповідальності яких дозволяє ефективно вирішувати поставлені завдання.

4. Доведено, що адміністративно-правове регулювання забезпечує цілісність та ефективність правового впливу на процес реалізації інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції на центральному й регіональному рівнях; слугує гарантією того, що сформовані нормативи є практично дієвими та законними, відповідають сучасним процесам розвитку цієї сфери. Обґрунтовано, що його місце в системі правових засад інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України визначене специфічними теоретико-правовими характеристиками, оскільки: 1) за юридичною природою це самостійний процес врегулювання питань належного здійснення означеної діяльності, що передбачає видання нормативно-правових та індивідуальних актів, учинення юридично значущих інших адміністративних дій; 2) за сутністю цей процес об'єктивує наявність диференційних відмінностей між нормативно-правовим забезпеченням (видання актів різної юридичної сили) та процесом реалізації його результатів.

5. Визначено, що адміністративно-правове регулювання діяльності з моніторингу оперативної обстановки й аналізу ефективності поліцейської діяльності на території обслуговування органів Національної поліції здійснюється на підставі норм адміністративного законодавства, що визначають повноваження та компетенцію уповноважених суб'єктів з метою забезпечення законності й дисципліни в процедурах їхнього здійснення, а також належного рівня публічної безпеки та порядку. Констатовано, що основна мета адміністративно-правового регулювання такої діяльності об'єктивується через створення комплексного адміністративно-правового механізму, здатного створити всі необхідні ресурсні, правові, організаційні та інші умови для досягнення аналітично-контрольних цілей функціонування управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування, які є структурними підрозділами головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях і м. Києві.

6. З'ясовано, що адміністративно-правові засади організації діяльності чергових частин, ситуаційних центрів/відділів, підрозділів «102» органів поліції характеризуються подвійним сутнісно-концепційним змістом. З одного боку, їхня система репрезентує наявність централізованої моделі управління, яка передбачає координованість дій оперативного характеру, їхню процедуралізацію та стандартизованість. Водночас, з іншого боку, наявні гнучкість, адаптивність і відносна автономія щодо прийняття ними окремих рішень, що зумовлено необхідністю врахування специфіки обставин та унікальності кожного виклику для мінімізування можливості виникнення інформаційних розривів.

7. Доведено, що прийом повідомлень про кримінальні, адміністративні правопорушення або події за скороченим номером екстреної допомоги поліції «102» та оперативне реагування на них – два самостійні, але взаємопов'язані процеси, що мають власну систему процедурних складових, без дотримання яких ефективність функціонування правоохоронної системи ставиться під сумнів, адже: по-перше, від отриманої інформації, яку з'ясував і зареєстрував оператор, залежить не лише розподіл сил та засобів поліцій, а й своєчасність реагування на подію, оскільки від того, який встановлюється пріоритет для конкретного повідомлення, залежить швидкість оперативного реагування на нього чи відсутність такого загалом; по-друге, від того, як координується діяльність суб'єктів оперативного реагування на повідомлення від заявника, залежить не лише фактичний збір даних про подію чи фіксація наявності правопорушення, а й судово-процесуальний аспект вирівнювання балансу соціальної справедливості; по-третє, від того, як підрозділи оперативного реагування здійснюють свою діяльність, залежить подальше інформаційне забезпечення інших зацікавлених чи уповноважених суб'єктів, хід їхніх дій і результат вирішення конкретної ситуації.

8. Констатовано, що досвід США, Німеччини, Франції, Італії, Латвії, Нідерландів демонструє успішне використання передових технологій для інформаційного забезпечення поліції. Наприклад, аналітичні платформи на основі штучного інтелекту, великі дані («Big Data») та інструменти для прогнозування злочинів («predictive policing») продемонстрували доволі непогані результати в контексті оптимізації та забезпечення більш ефективної діяльності поліції.

Визначено, що адаптація зарубіжного досвіду інформаційно-аналітичного забезпечення до діяльності Національної поліції України в контексті планово-стратегічного підходу до оптимізації процедур збору й опрацювання даних, впровадження передових інноваційних технологій як інструментів діяльності поліції, а також розширення меж для участі громадськості в питаннях удосконалення управлінських рішень дозволить підвищити ефективність роботи вітчизняних правоохоронних органів, зменшити рівень злочинності й поліпшити безпеку громадян.

9. Запропоновано шляхами вдосконалення адміністративного законодавства, що регулює особливості інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України, вважати пропозиції щодо вдосконалення адміністративних норм, які нині врегульовують суспільні відносини в означеній та суміжних сферах. У межах загальних проблем належної функціональності органів поліції виокремлено: 1) відсутність системності реформування органів Національної поліції; 2) брак фінансового забезпечення; 3) практична відсутність у громади можливості впливати на діяльність органу поліції відповідної території, а також здійснювати громадський нагляд за її ефективністю; 4) кадровий дефіцит, 5) інертність впровадження передових практик здійснення правоохоронної діяльності тощо. Зауважено, що конкретні проблеми належного врегулювання особливостей інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України об'єктивуються через якість відомчого нормативно-правового забезпечення означеної діяльності. Розв'язати ці проблеми можливо шляхом внесення змін і доповнень до основних актів організації діяльності управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві та їх складових.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Ковальчук Я. Л. Принципи інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 9. С. 132–136.

2. Ковальчук Я. Л. Генетичний аспект спеціальних принципів інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України. *Держава та регіони*. Серія: Право. 2022. № 2 (66). С. 205–209.

3. Ковальчук Я. Л. Досвід США щодо здійснення інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів поліції. *KELM*. 2022. № 7 (51). С. 333–337 (Республіка Польща).

4. Ковальчук Я. Л. Детермінація концепту «інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів поліції». *Право і суспільство*. 2023. № 3. С. 542–548.

5. Ковальчук Я. Л. Сутність інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів поліції. *Правові новели*. 2023. № 21. С. 332–337.

6. Ковальчук Я. Л. Нормативна об'єктивізація засад здійснення інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 2. С. 739–743.

7. Ковальчук Я. Л. Завдання підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування органів Національної поліції України: порівняльний аналіз. *Право і суспільство*. 2024. № 2. С. 367–374.

які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

8. Ковальчук Я. Л. Класифікація принципів інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів поліції. *Актуальні питання та проблеми правового регулювання суспільних відносин* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Дніпро, 6–7 берез. 2020 р.). Дніпро : Правовий світ, 2020. С. 77–80.

9. Ковальчук Я. Л. Адміністративно-правове регулювання інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції: визначення концепту. *Пріоритетні напрями розвитку юридичної науки в умовах сьогодення* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 13–14 берез. 2023 р.). Київ : Наук.-дослід. ін-т публіч. права, 2023. С. 131–133.

10. Ковальчук Я. Л. До розуміння терміна «моніторинг оперативної обстановки». *Реформування українського законодавства: проблемні питання та шляхи їх вирішення* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 07–08 лют. 2024 р.). Київ : Наук.-дослід. ін-т публіч. права, 2024. С. 71–73.

АНОТАЦІЯ

Ковальчук Я. Л. Адміністративно-правові засади інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України. – *Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.*

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». – Науково-дослідний інститут публічного права. Київ, 2024.

У дисертаційному дослідженні визначено перспективи та схарактеризовано стан розвитку адміністративно-правових засад інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України.

Констатовано, що наявна в Україні система інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України досі не є досконалою та такою, що вимагає системного підходу в частині методологічного супроводу та правового регулювання. Обґрунтовано потребу у внесенні змін і доповнень до: 1) Закону України «Про Національну поліцію» (статтю 11 доповнити частиною 5; змінити виклад положень частини 2 статті 86); 2) Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України (змінити виклад положень пункту 6 розділу III «Організація роботи підрозділів ГУНП та їх посадових осіб, уповноважених на приймання і реєстрацію заяв і повідомлень про правопорушення або події та реагування на них»); 3) Типового положення про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в

Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві (змінити виклад положень пункту 2 частини 2 розділу III «Функції УОАЗОР»).

Ключові слова: аналітика, ДОАЗОР, інформаційно-аналітичне забезпечення, інформація, органи поліції, технологічна інфраструктура, УОАЗОР.

SUMMARY

Kovalchuk Ya. L. Administrative and legal framework for information and analytical support for the activities of the National Police of Ukraine. – *Professional scientific paper as manuscript.*

Thesis for obtaining a scientific degree of Candidate of Legal Sciences, specialty 12.00.07 – «Administrative Law and Procedure; Financial Law; Information Law». – Scientific Institute of Public Law, Kyiv, 2024.

The Thesis defines the prospects and characterizes the state of development of the administrative and legal framework for information and analytical support for the activities of the National Police of Ukraine.

It is proved that the information and analytical support for the activities of police bodies does not exist in isolation from the mechanisms of horizontal and vertical communication (cooperation) and coordination, because each link of this system (the preparation of an information and analytical product of a heterogeneous nature) performs its clearly defined task. Ensuring its implementation is conventionally divided into two levels: 1) internal, representing the «service» provided by the police own forces; 2) external, that is, the duty of hierarchical higher actors to create conditions for its proper implementation.

It is noted that the system of information and analytical support for the activities of the National Police of Ukraine in Ukraine is still not perfect and requires systematic approach in terms of methodological support and legal regulation. Within the overall problems of the proper functioning of police bodies, the following are highlighted: 1) lack of systematic reform of the National Police bodies; 2) lack of financial support; 3) the practical lack of influence by society on the activities of the police force of the relevant territory, as well as to exercise public supervision over its effectiveness; 4) personnel shortage, 5) inertia of implementation of advanced practices in law enforcement and some others. At the same time, it is noted that the specific problems of proper regulation of the features of the information and analytical support for the activities of the National Police of Ukraine are addressed through the quality of institutional regulatory and legal support of this activity, the solution of which is offered by introducing amendments and supplements to the main acts governing organization of the activities of the organizational and analytical support departments and operational response of the main offices of the National Police of Ukraine in the Autonomous Republic of Crimea and Sevastopol, regions, Kyiv and their constituents.

Therefore, among other things, the need to introduce amendments and supplements to the following legal instruments is substantiated: 1) the Law of Ukraine «On the National Police» (Article 11 to be supplemented with Part 5; to change the statement of the provisions of Part 2, Article 86); 2) Instruction on the organization of response to applications and reports on criminal, administrative offenses or incidents and operational information in the bodies (units) of the National Police of Ukraine (to change the

statement of the provisions of Par. 6, Section «III. Organization of the work of units of the National Police of Ukraine and their officials authorized to receive and record statements and reports on offenses or incidents and response to them»); 3) Standard regulation on management of organizational and analytical support and operational response of the main departments of the National Police of Ukraine in the Autonomous Republic of Crimea and Sevastopol, regions, in the city of Kyiv (OASOR) (amend the wording of the provisions of Part 2, Par. 2, of the section «III. OASOR Functions»).

Keywords: analytics, DOASOR, information and analytical support, information, police bodies, technological infrastructure, UOAZOR.